

1. Käesoleval aastal pidi oma nime vahetama Eesti jalgpallimeeskond FC Infonet (uueks nimeks sai FCI Tallinn), kuna UEFA reeglite järgi ei tohi nimi ega logo viidata äripartnerile. Samas on selles reeglis erand, mis lubab neid kasutada pika ajaloolise traditsiooni puhul. Nii on näiteks ühe 1904. aastal asutatud Euroopa jalgpalliklubi nimes ja logol esindatud üks suur kontsern, mille töötajad omal ajal klubi lõi. Jalgpalliklubi kontosse kuulub üks UEFA karikavõit ja üks asukohariigi karikas. Kontsern ületas hiljuti uudisekännise seoses Monsanto ostmisega 57 miljardi dollari eest.

Mis jalgpalliklubi?

2. Kui koomiksitest pärinevad superkangelased on valdavalt aatelised maailmapäästjad, siis pildil kujutatud tegelane on sootuks teistsugune. Aastal 1991 esmaavaldatud ja sel aastal omanimelise filmiga kinodesse jõudnud ropu suuga peategelase peamiseks eripäraks on otse publiku poole pöördumine.

Mis on tegelase nimi?

3. Nende nimetus pärineb James Joyce'i teosest „*Finnegan's wake*“, kuid tänases tähenduses kasutatakse nime aastast 1963. Neid iseloomustav mitmed omadused, näiteks veidrus, sarm, ilu ja tõde.

Kes või mis?

4. Küsitava materjali leiutas DuPonti keemik Joseph Sivers 1958. aastal. Peamiseks omadusteks on venivus ja vastupidavus, mistõttu kasutatakse seda laialdaselt tekstiilitööstuses, valdavalt kas polüestri või puuvillaga segatuna. Tuntumad kaubamärgid on *Lycra*, *Acepora*, *Creora* jt.

Mis on selle materjali nimetus eesti keeles?

Inglisekeelse *spandexi* eest punkte ei saa.

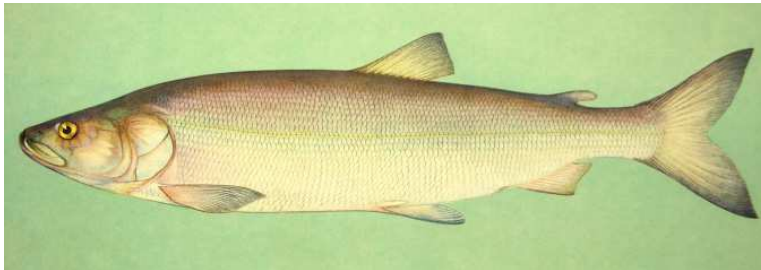

5. Küsitav räppar oli 2005 aastal üks Eesti Ekspressi Areeni tulevikutähtedest. Debüütplaadini „*Testament*“ jõudis ta alles viis aastat hiljem. 2013. aastal ilmus teine plaat „*Kelmiküla unistus*“.

Kes? Kuulete tema koostööd Koit Toomega.

6. Loomade elu 4 köide „Kalad“ kirjeldas seda kala 1978. aastal niimoodi:
„... on suur (kuni 130 cm, 30-35 kg) kala. Ta rasvane liha on väga maitsev.
... elutseb põhjapoolsetes jõgedes: Ponoj ja Oneega jõest läänes kuni Yukoni
ning Mackenzie jõeni idas. ... levila on sarnane arktika paalia levilaga.
Erinevalt aga arktika paaliast, kes kergesti moodustab järvevorme, eelistab
... järvedele jõgesid.“

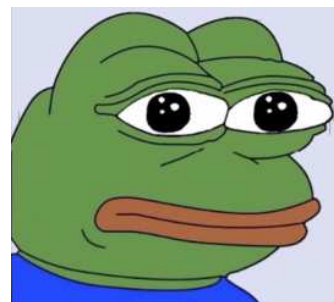
Mis kala? Soomes tegeletakse tema töendusliku kasvatamisega ja loodetakse konkureerida Norra lõhega.

7. **See kolmetäheline nimetus** tähistab fotograafias valgustundlikkust. Standard loodi 1974. aastal kombineerimaks ASA ja DIN standardeid. Sama terminit kasutatakse nii filmilindi kui ka digikaamera puhul sensori valgustundlikkuse kohta. Madala ... väärtuste juures on kvaliteetse pildi saamiseks vaja rohkem valgust. Suurema ... väärtuse juures tekib rohkem müra ja pilt muutub teralisemaks.

8. **Milline eesti asum nimetab ennast uhkusega Eesti savipealinnaks?** Nagu paljud eesti kohad on see asum nime saanud kunagise mõisa järgi, mida on esmakordselt mainitud 1367. aastal. Viimase rahvaloenduse andmetel elab seal 1439 inimest ning asum on ka samanimelise valla keskus. Haldusreformi käigus liitub vald tõenäoliselt naabervaldadega ning üheks moodustuva omavalitsuse nimevariandiks on Ranna-Viru vald.

9. Aastal 2005 lõi koomiksikunstnik Matt Furie pildil kujutatud rohelise konna tegelaskuju. Konna hakati erinevatel veebilehtedel kasutama emotikoni tähenduses, mille käigus loodi erinevaid variatsioone. Twitteris on seda konna oma säutsudes kasutanud näiteks Katy Perry, Nicki Minaj ja Donald Trump. Viimasel juhul avaldas Hillary Clintoni kampaanialeht selgitava artikli, kuidas kõnealune konna olevat rassistide sümbol.

Mis on konna nimi?

Siinmail on tuntum sama nime kandev lennuvõimetu lind.

10. Iseseisva Eesti dopinguajaloo alguseks võib lugeda aastat 1997, kui anaboolse steroidi Stanozololiga jäi vahele värskelt kolm Eesti rekordit püstitanud tõkkejooksja. **Kes?**

11. Kullapalaviku ajal viis üks vaalapüügilaev õnneotsijaid San Franciscosse. Kuna laeva meeskond jooksis laiali, aeti laev madalikule ja võeti kasutusele laoruumina. Põlengute ja ümberehituste tulemusena jäi laevast järgi üsna vähe, jäänused on tänaseks San Francisco meremuuseumis. Laeva nime võttis 2010. aastal kasutusele Google töötaja John Hanke oma idufirma nimena. Just selle nime all on välja lastud liitreaalsuse tooted Ingress ja Pokemon GO. **Mis laev/ettevõte?**

12. Kui eestlastele on jäänud hinge Estonian Airi põhja tüürinud soomlane Tero Taskila, siis soomlastele vast teravaimgi mälestus on kanadalasest, kes juhtis aastatel 2010–2014 Nokiat. Tema juhtimise all langes aktsia väärtus 62% ja turuosa langes 33% pealt 3 protsendini. **Kes?**

13. See illustratsioon on pärit ühest 2009. aastal ilmunud müügiedetabelite tipus trooninud teosest, mis tekitas lugejates vastakaid arvamusi. **Kuidas on selle raamatu pealkiri?**

14. **Millised loomad** jaotatakse silmade asukoha järgi tippsilmalisteks (*Stylommatophora*) ja tüüsilmaisteks (*Basommatophora*)?

15. **Küsitav eesti helilooja** (sündinud 1987. aastal Tallinnas) on Eesti Heliloojate Liidu liige alates 2012. aastast. Orkestriteos, mida praegu kuulete, kannab nime "Langedes ülespoole, taeva kaarjasse kaussi" ning võitis 2016. aastal Wrocławis rahvusvahelise heliloojate rostrumi alla 30-aastaste kategoorias. Eduka loomingulise tegevuse eest pälvis küsitav ka Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali aastapreemia 2016.

Küsitav on pärit tuntud eesti muusikute ja heliloojate suguvõsast, mille töödevaramus leidub nii klassikalist kui ka kaasaegset levimuusikat. Suguvõsa üks liige võitis 2005. aastal Eesti Muusikaauhinna kategoorias, milles sel aastal esmakordselt võitja välja kuulutati.

16. **Kuidas nimetatakse** 2001. aastal Bram Coheni loodud failivahetustehnoloogiat, kus failid jagatakse väikesteks tükkideks ja iga osapool tegeleb üheaegselt nii alla- kui üleslaadimisega. Niimoodi vähendatakse koormust üksikutele serveritele. Seda kasutavad oma toodete pakkumiseks mitmed mängutootjad nagu Blizzard (*Warcraft, Diablo*), WarGaming (*World of Tanks*) ning erinevad vaba tarkvara pakkujad. Kõige suurem osa liiklusest kulub aga piraatlusele, mistõttu paljudes võrkudes on küsitav blokeeritud.

17. **Mis on selle naiskunstniku nimi**, kes on tuntust kogunud eelkõige portselanimaalijana? Ta lõpetas graafika eriala 1991. aastal. Kahel esimesel pildil on näited tema stiilist. Kunstnikku seostatakse Keskerakonnaga, näiteks on Tallinn tellinud mitmeid aastaid tema firmalt keraamikat värskelt sündinud linnakodanikele.

Lisavihje kunstikaugetele inimestele: parempoolsel pildil kujutatud tegelane on kunstniku foneetiline nimekaim.

18. Küsitav pagaritoode loodi 1982. aastal vastusena prantsuse *baguette*'ide populaarsusele. Selle nimi tähendab tõlkes sussi.

Mis pagaritoode?

19. Kõige tuntum sportautosid valmistav traktoritööstur on tõenäoliselt Ferruccio Lamborghini. Kuid briti klassikute hulka kuuluva Aston Martini omanikuks oli 1947–1972 samuti omanimeliste traktorite tootmisega rikkaks saanud ettevõtja. Tema järgi tuli mudelitähistesse täheühend DB.

Kes?

20. Küsitav lastearst lõpetas 1987. aastal Tartu Ülikooli *cum laude* ja on kaheksa laste toitmist või tervist käsitleva raamatu autor või kaasautor. Temaga koostöös on valminud Salvesti lastetoitude seeria „Põnn”. Sellel aastal on kajastatud ka tema võitlust tuulikutega, mis päädis võiduga Riigikohtus. **Kes?**

21. Viimane sõda, milles Šveitsi armee aktiivselt osales oli Sonderbundi sõda, milles seitse katoliikliku kantonit ühendasid 1847. aastal jõud ja hakkasid võitlema võimu liigse tsentraliseerimisele vastu protestantlike kantonite kätte. Viimane konfliktiolukord oli käega katsutav Šveitsi armeele aastal 1985, kui nad süütasid kogemata treeningute ajal naaberriigi Lichtensteini metsatuka. Olukorra lahendamiseks võeti läbirääkimistele kaasa kast kohalikku toodangut, mille tarbimise jooksul konflikt ka lahendati. Toote ajalugu Šveitsis ulatub juba Antiik-Rooma aegadesse ning kohaliku põllumajandusameti järgi leidub riigis tootest ligi 90 erinevat variatsiooni ning tootmise juures on üheks olulisemaks komponendiks aeg.

Mis tootega on tegemist?

22. **Kes** on pildil?

23. **Kuidas nimetatakse** aerodünaamilist elementi, mille ülesandeks on takistada auto ümber ebasoodsate õhuvoolude (keerised, turbulents) tekkimist?

24. Selle aasta alguses muutus Eestis kättesaadavaks USA voogedastusteenus, mida pakkuv ettevõtte alustas filmide postimüügiga. Tänapäevaks on tegu oma ala suurima tegijaga, lisaks teiste toodetud filmidele-sarjadele pakutakse ka omatoodangut, esimene oli ka Eesti televaatajatele tuttav „Kaardimaja“ („House of Cards“).

Mis on selle voogedastusteenuse nimi?

25. Pildil kujutatud F1 autolt on eemaldatud ühe sponsori nimi. Selle Itaalia ettevõtte (rajatud 1939. aastal vendade Adriano ja Oddone Vaccari poolt) toodanguks on peamiselt suusavarustus. Eesti meedias on kõneainet pakkunud selle ettevõtte 2015. aastal asutatud nimekaim.

Mis on selle ettevõtte nimi?

26. Üks Tallinna sõpruslinnadest asub Prantsusmaal Languedoc-Roussilloni piirkonnas ja on peamiselt tuntud oma kindlustatud südalinna poolt, mis on kantud ka UNESCO maailmapärandi nimistusse. Linna järgi on nimetatud tuntud lauamäng, kus mängijad asetavad kõrvuti ruudukujulisi kaarditükke. Mängu lõpuks valmib maastik, millel on linnad, kloostrid, teed ja põllud.

Mis linn?

27. Tolliseaduse järgi tuleb ajatundlike kaupade tolliformaalsusi teha eelisjärjekorras. Vastav nimekiri on kehtestatud rahandusministri määrusega, kus on üles loetud vastavate kaubagruppide tüübid koos koodidega. Enamik tüüpe käsitlevad elusolendeid, toiduaineid või meditsiinilisi kaupu (organid, doonorveri jne). Selgelt eristub aga kood 4902, mille alla käivad kaubad pole kunagi olnud osa elusolendist.

Millise nimetaja alla kuuluvad kood 4902 kaubad?

28. Pildil on Graham. Tegu on austraalia skulptori Patricia Piccinini nägemusega inimesest, kui ta oleks ühe konkreetse tehnoloogia arenguga seotud nähtusega kohastuma evolutsioneerunud.

Millega?

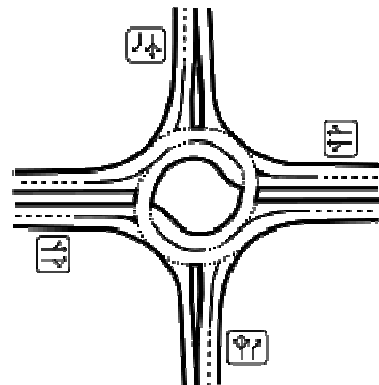
29. Küsitava "tegevuse" juured peituvad teatrikunsti ajaloos, kus selle viljelemine sai alguse tollastest tabudest tulenenud praktilisest vajadusest. Selle tegevuse kaasaegne versioon sai alguse USA-s 1950. aastatel ning tegevusest saanud omapärane ja populaarne kunstivorm. Viimasel ajal on selle "tegevuse" populariseerimisega tuntuks saanud allolev artist.

Mis tegevus/kunstivorm?

30. **Mis täiendab** keelpillikvartetti kuuldas Karlheinz Stockhauseni teoses? Tegu on tema ühe tuntuima teosega, mille avalik esmaesitlus oli 1995. aastal.

31. **Mis nime** kannab pildil kujutatud ringristmiku tüüp? Selle tüübi kirjelduse lõi koos nimetusega Delfti Tehnoloogiaülikooli teadurit Lambertus Fortuijn 1996. aastal.

32. **Mis lill on pildil?**

Knautia arvensis on lillade lamedate õisikutega niidutaim, mis õitseb alates juulikuust. Taime nimi on tuletatud vanaaegsest Lõuna-Eesti sõnast, mis tähendab naissoost kurivaimu.

33. Eelmisel aastal ületas uudisekännise firma Wolfprint koostööprojekt Marek Šoisiga. 220 euro eest saavad kliendid nüüd kujukese millestki, mida tavaliselt käega katsuda ei saa.

Millest hakkasid nad 3D kujusid printima?

34. Küsitavad sarnaste nimedega linnad on mõlemad omanimelise haldusüksuse keskuseks ja on saanud nime neid läbivate jõgede järgi. Üks on rajatud 1604. ja teine 1716. aastal. Ühes on sündinud Karl Vaino ja teises elas mõnda aega Fjodor Dostojevski. Nende nimed moodustavad ühe ansambli Meie Mees laulu pealkirja.

Mis linnad?

35. **Mida tähistab kuuldav heli?**

36. Soomlase Heikki Koivuneni ärid pankrotistusid seoses masu ja NSVL turu kadumisega ja nii kolis ta 1991. aastal Eestisse. Siin asutas ta järgmise aasta veebruaris koos Avo Raiglaga ettevõtte, mis hakkas tootma puidutöötlemisega seotud seadmeid. Täna on firma endiselt tegev ja edukas, mille kinnituseks on 2016 Aasta Ettevõtja ja Aasta Eksportija tiitlid.

Mis ettevõtte?

37. 2001. aastal ilmus esimest korda paberkujul ja CD-l Oxfordi sõnaraamatu Ameerika versioon ("The New Oxford American Dictionary"). Aastaid hiljem selgus, et koostajad olid sõnaraamatusse lisanud väljamõeldud sõna "esquivalience". **Mis eesmärgiga selline libakirje tehti?**

38. Pildil kujutatud vabavõitleja on lisaks oma tänasele põhialale võitnud pronksmedali judos (Peking 2008) ja osalenud filmides Expendables 3 ja Furious 7.

Kes?

39. **Mis ühendab** allolevatel piltidel olevaid mehi? Toodud järjekord on kronoloogiline.

40. Kuuldava kollektiivi moodustasid 2001. aastal Akiva Schaffer, Andy Samberg ja Jorma Taccone. Neil on ilmunud kolm stuudioalbumit: *Incredibad*, *Turtleneck & Chain* ja *The Wack Album*, lisaks filmi „Popstar: Never Stop Never Stopping“ soundtrack. Tuntud on ka nende videod, kus põhirõhk on huumoril, näiteks koostöös Justin Timberlake'iga valminud „Dick in a Box“ ja „Motherlover“. **Mis ansambel?**

41. Keskaegse Tallinna linna peamist hukkamispaika on ajaloolane Heino Gustavson kirjeldanud järgnevalt:

"Surmamõistetud viidi sinna mööda Roosikrantsi ja Vaestepatuste (iidsed nimed) tänavaid. Toetudes säilinud pildile, mis siia lisatud, võime väita, et seal seisid järgmised tulbad: kaks nn. hukkamisratastega, mille kodarate külge karistatav seoti; kolmas oli terava tipuga - sinna rebiti teise ilma mineja. Veel on hästi näha kivehitis poomissurma mõistetuile. Verised lõhutud laibad jäeti mõneks ajaks oma kohale, et linnud söönuks saaksid."

Abb. 2: Mittelalterliches Hochgericht Völlumägi in Tallinn Reval (Estland). Zeichnung des 16. Jahrhunderts.

Mis objekt asub keskaegse Tallinna völlumäe kohal täna?

42. **Mis mõistega** tähistatakse kirjamärkidest moodustatud **pilti**? Selline kirjutatud pilt kujutab sedasama nähtust või asja, mida tekstiline osa kirjeldab. Piltidel mõned stiilinäited.

43. Seda toodet müüakse nii valmissegudena kui ka pulbrina. Toote koostises on tüüpiliselt tauriin, erinevad oligosahhariidid, nukleotiidid ja vitamiinid. Küsitava toote reklaami peetakse taunitavaks ja õigemaks peetakse loodusliku alternatiivi kasutamist. Üks aktiivseid vastaseid on näiteks doktor Adik Levin. Siiski on toode laialdaselt müügil, Eestis on näiteks levinud kaubamärgid *Nuppi*, *Nutrilon* jt. **Mis toode?**

44. **Mis nime** kannab TTÜ endises infotehnoloogiahoones (Raja 15) asuv innovatsiooni- ja ettevõtlikuskeskus?

45. Küsitav sündis 17. novembril 1892 Riias. Aastal 1925 lõpetas ta Tartu Ülikooli loodusteaduskonna, 1926. aastast oli samas dotsent ja 1930. aastast botaanikainstituudi ja Botaanikaiaia direktor. 1939 valiti Eesti Teaduste Akadeemia liikmeks. Hukkus 1943. aastal Punaarmee õhurünnakus.

Kes?

46. Praegune haldusreform kütab kõvasti kirgi. See pole midagi uut, näiteks möödunud sajandi kolmekümnendatel ei saanud kaks Kesk-Eesti valda hakkama ühinemisjärgse nime valimisega. Kohanimede Nõukogu liige Rudolf Kenkmaa soovitas ühisvalla nimeks Riiuvald. Lõpuks jäi siiski ühe poole tahe peale ja jätkati Kuimetsa valla nime all.

Mis vald oli vaidluse teine osapool?

Saatuse ironiana kannab ala hetkel just seda nime.

47. Uus-Meremaa on ajalukku läinud kui esimene riik, mis andis kõigile täisealistele naistele valimisõiguse (1893. aastal). Varasemalt oli ajutiselt tingimuslik valimisõigus antud naistele juba 1718. aastal Rootsi kuningriigis. Küsimus tuleb aga sama mündi teiselt poolelt - **millises riigis said naised valimisõiguse Euroopas viimasena?**

48. Küsitav vandeadvokaat ja endine Tallinna prefekt on sündinud 7. aprillil 1957. aastal. Oma karjääri jooksul on ta kaitsjana osalenud mitmetes kõmulistes protsessides, tema klientideks on olnud Anna-Maria Galoju, Maapanga viimane juht Malle Eenmaa, Triin Tulevi elukaaslane Rasmus Vesiloo, linnaosavanem Alar Nääme, ekspolitseinik Alice Järvet ja palju teisi. **Kes?**

49. **Kuidas nimetatakse** reservohvitserikursuse läbinud ajateenijat edasise teenistuse ajal?

50. **Mis nime** kannab portaal, kus Kaur Kender avaldas oma skandaalse jutu „Untitled 12”? Samas kohas nägid ilmavalgust ka lood, millest sai raamat „Kuidas minust sai HAPKOMAH”.

JÜRI SARI 09.11.2016

VASTUSED

1	Bayer 04 Leverkusen	26	Carcassonne
2	Deadpool	27	uudised
3	kvargid	28	autoõnnetused
4	elastaan	29	drag queen, naiseks riietumine
5	Metsakutsu (Rainer Olbri)	30	helikopter
6	nelma	31	turboring
7	ISO	32	äiatar
8	Aseri	33	looted (kuju tehakse ultrahelipildi põhjal)
9	Pepe	34	Omsk ja Tomsk
10	Tiia Eeskivi	35	Skype kõne
11	Niantic	36	Hekotek
12	Stephen Elop	37	koopiakaitseks
13	Kaka ja kevad	38	Ronda Rousey
14	kopsteod	39	Taylor Swifti ekskallimad
15	Maria Kõrvits	40	The Lonely Island
16	BitTorrent	41	Swedbanki hoone
17	Helina Tilk	42	kalligramm
18	ciabatta	43	rinnapiimaasendajad
19	David Brown	44	Mektory
20	Reet Raukas	45	Teodor Lippmaa
21	vein	46	Kaiu
22	Mattias Käit	47	Šveits
23	spoiler	48	Aadu Luberg
24	Netflix	49	aspirant
25	Nordica	50	Nihilist.FM